

Sterup`s Vindmølle fra 1950

Af Flemming Hagensen

Jeg har netop nedtaget og fragtet 2 spændende Vindmøller fra Sejerø til Roerslev Elværk. Den ene er en Vindrose af træ, ca. 100 år gammel.

Den anden, som dette indlæg handler om, er en 2 bladede, elproducerende Vindmølle fra 1950.

Den er én af adskillige Vindmøller, Mekaniker Elmer Sterup- Hansen, Markedspladsen 5, Holbæk, har lavet. Han begyndte med at købe flere af de

nedslidte Klapsejlere fra Lammefjords Dæmningen. Dem renoverede han og satte en op ved siden af, og i stedet for den medtagne Gundestrup Hollandske Mølle. Senere blev benene skåret af 1/2 meter over jorden, og Klapsejleren blev flyttet til Kyringe Økologiske Bageri, hvor den aldrig kom op. De andre Kyringeboere chikanerede bagerparret på det aller groveste, så planen blev opgivet, og møllen skrottet. De andre Klapsejlere og flere, som Sterup selv lavede, satte han op, fortrinsvis på Sejerø og Nekselø. I 1941 tegnede og byggede han en Klapsejler ved sit værksted og bolig, midt i Holbæk by. Den leverede 110 V = til lys og varme. Jeg besøgte hans kone nogle år efter hans død. Hun fortalte, at de derfor var bedre stillet under krigen, end resten af Holbæk. Daværende bygningsinspektør valgte at overse, at der ikke var søgt tilladelse før opstillingen.

Den blev godkendt den 18. september 1941. Men hvert år den 1. april skulle han melde tilbage " om navnlig propellernes befæstigelse er i fuldkommen orden"

Han byggede også en Klapsejler til Skamlebæk Radio.

1947 udskiftede han tårnet med et større, og erstattede rotoren med en aerodynamisk to-bladet. Den var både meget mere effektiv og støjsvag. Den kørte til midt i 1960erne. Da blev rotoren taget ned. 1995 gav kommunen tilladelse til nedrivning af det 20 meter høje tårn. Arbejdet skulle udføres i løbet af de næste 2 år. Ellers ville nedrivningstilladelsen bortfalde!! Tårnet var næsten et vartegn for Holbæk by.

Den 2 bladede Vindmølle, jeg hentede, stod på en bakkekam lige bag ved Egon`s hønseri. Tårnet er en gittermast. På et maskinfundament med stort haleror sidder et overskåret bagtøj fra en gammel bil. Rotoren sidder på hjullejet, der er med udvendig båndbremse. Kardanakselen er forbundet med dynamoen gennem en gearkasse. Møllen er lagt ned efter elektriciteten kom til

Sejerø fra Sjælland. Vingerne er lavet af een gennemgående træbjælke. De er aerodynamisk udformet, lige som moderne vinger. Men ca. 4 cm af forkanten er drejelig, og forsynet med centrifugalregulering. Den ene halvdel af rotoren med navhullerne er bevaret. Den tog jeg med ud til Arne Johansen, Glim. Han har bygget to bladede Vindmøller fra 1973. Og er nu nået frem til en enestående stand-alone udgave, der leverer el af netkvalitet.

Han sagde straks: Det er en Sterup mølle. A.J. var 1974 med Sterup på Neksælø for at se een af flere af hans 2 bladede møller. A.J. fik tre rotorer, hvoraf han senere videregav 2 til Erik Kelsted. E.K. lavede mindst én trebladet

hurtigløbermølle før han brugte mange år på at renovere den Vindrosemotor, DVS har. VRMTen er nu den eneste der eksisterer i Danmark.

Sterup besøgte A.J. omkring 1978. Da havde A.K. ikke turdet kravle op i sin egen mølle. Men den omkring 80 årige Sterup klatrede op i toppen, og fik den til at svinge temmelig meget frem og tilbage, for at bedømme holdbarheden.

Han var 94 år, da han døde.

Sejerø fyr fik 1943 en to-bladet Vindmølle fra firmaet Dansk Vindkraft Den leverede el til fyrlinsen og boligerne ved fyret. Man slap så for dusinvis af fine petroleumslamper. De blev ukritisk smidt ud.

Andet kapitel om Vindrosemotorer og Arkimedessnegle.

Af Flemming Hagensen

I forlængelse af omtalen i Nyhedsbrev nr. 5, af Vindrosen fra 1930. Det er egentligt en Vindrosemotor, en Vindrose med centrifugalregulerede, drejelige blade. Jeg fandt senere en Vindrosemotor nøjagtig magen til, men i noget dårligere stand. Den står ved Havnsø, mellem Storstrømsbroen og Farøbroen. Den står helt ud til kysten.

Ved siden af, halvt begravet i jord, lå hele den gamle Arkimedessnegl. Den er restaureret for ca. 50 år siden. Den nye, runde træbjælke er lavet af en telefonpæl, med den gode gamle imprægnering. Den snoede nye jernskruegang er også lavet som nøjagtig kopi af den oprindelige.

Vindmøllesamlingen i Roerslev.
Roerslev pr. Otterup.
Kontakt Flemming Hagensen 4035 6622

Det hele er ret medtaget, men man kan tydeligt se opbygningen af den 4 meter lange Arkimedesskrue. Jeg har nu flyttet den til P.K.Jepesens fabrik i Næstved, ved siden af Vindrosemotoren. Han har lovet at transportere det hele til Fyn.

Udstilling og lysbilledforedrag

Vindmøller i 745 år især i Roskilde

Foreningen Ildstedet, Allehelgensgade 17a, Roskilde.

Udstillingen vil være åben – søndage, mandage, tirsdage og torsdage fra d. 13. til d. 27. nov.

alle dage fra kl. 14 – kl. 18

I øvrigt efter aftale på 4035 6622

Lysbilledforedraget er søndag d. 20. nov. kl. 14.30.

DVS' Sekretariat:

c/o Jan Vium Nielsen, Tingstedet 79,

7190 Billund, Tlf. 7533 2668,

Fax. 7650 0077

info@vindhistorie.dk www.vindhistorie.dk